

1945-1962

PAMĚTNÍ KNIHA

MĚSTYSE

ÚVALY

III

1945-1955-1961

ROK 1945

Teď lehkou svobodu si dobýt,
ale daleko těžší ješ svobodu si udržet.

Kvadrantně, obtěžkané hladem, utopením, zimou a nedostatkem odplyvaly jeden den za druhým. Smích a spívání nám umíel na steh a nepravděšhá bota nás stále morněji tiskla k zemi. V tu školu vzali naším dětem, nebylo pro ni uhlí. Teprve byly prodlouženy vánoční prázdniny a pordeji - 12. února to bylo -, obsadilo školu německé vojsko. Jen dvakrát v týdnu zazníla sladee ve školních chodbách naše iee s dětských ist. Še byly dětem rozdávány úkoly. V ostatních dnech tu halasila jen ee nemávidená a rozlehal se dupot neřbuději okovaných bot německého „nadělovíka“.

Studené a chudé byly naše příbytky, těžký náš život, ale naše sídee byla plna horké jistoty, že už brzy bude konec německému „panství“ a německe slaviili. Němci byli na všech stranách tísnění a fronty se každým dnem jistěji blížily Berlínu. Německé ukrutnosti se však nemenošovaly.

V masivní noci na 21. ledna projížděl naším městěčkem, směrem od Kolína, vlak s politickými vězni. Uboké trosky někdejších silných a zdravých lidí, na kost vyhublé a sluté jako živaší mrtvolky, nedostatečné oděné, byly v dešených nákladních vorech přivazány s některého koncentračního tábo-
ra - snad Osvečím -, kterému se nebespěně blížila ruská ar-

žabrání škol
německou posádkou.

Transport politic-
kých vězňů.

máda. Idejší občanstvo o tomto vlaku s dešem a hůrou mluvilo jako o transportu smrti. Kmoři z těchto nemárných nešťastníků hladem a nelidskými utrápami během jízdy zemřelo a byli prostě, i mrtí, vyhozeni na tat. Několik jich je pohřbeno v Sukla-terech a jinde v okolí.

Při projíždění vlaku lvaly, někteří vězni, v roufale touze zachrániti si život, z vlaku vyskočili a hledali pak úkryt u různých osob.

Nešťastnou náhodou prosily dvě uprchlé osoby o nutnou pomoc ve statku čp. 65, u majence Antonína Škhlík.

Škhlík si byl vědom o jaké osoby se jedná i toho, že nešťastníci budou při dopadení zastřeleni nebo ubiti a přece ihned povolal velitele četnické stanice Bismanna, který u něho bydlel a vydal mu oba vězně. Četník Bismann údajně oba vězně odvedl na četnickou stanici a uvedomil o případu příslušnou německou službu, která je pak převzala. Tak tyto dva nebojáci přece svému krutému osudu neúšli.

Na koravě se v té době kopaly na různých místech rákopy. Konho našich občanů bylo na tyto práce zaháněno pod hrozbou nejprůšnějších trestů.

Dne 14. února projednala a schválila obecní rada hospodářskou úpravu obce na rok 1945. Bylo usneseno, aby vykázaný schodek - - - - - 1.016.796 40 Kč byl uhrazen obecní příjmy k daním a to 183% k daní úmavné per 50.085, jež uynese 91.655- Kč 400% k daním ostatním per 66.845, jež uynese 267.380- Kč

čákové práce.

Obecní rozpočet
na rok 1945.

Bylo ushodnuto, že bude hmský úřad v Troze pořádán o poskytnutí zemského příspěvku na úhradu schodku neuhrazeného v částce - - - - - 657.761 30 Kč.

Tak ve vsedních starostech, tívě hůře a sladké naději plynul čas.

Do konečně přišel ten nejkrásnější den, který přijít musel, den, který osušoval slzy, jež plakala Láška nad clouččenstvím. Sisičkat vymodlený a trůbně očekávaný. Za českých steh se objevil první nsmě-ly úsměv a oko blyšklo rávatným štěstím. 4. května to bylo, kdy se domy v lvalcech ozdoby statními vlajkami a kdy mřely z fien a návěstních tabulí i na nádraží nenávidění německé nápisy. — To tu ale stále ještě byla německá posádka.

V sobotu 5. května, v časných hodinách samých byla statní vlajka vyvěšena i na budově obecního úřadu. V jeho úv-
dovnách se hořlivě pracovalo a výsledkem byl první revoluční národ-ní výbor.

Rýdl Josef	Jaroušek Kiroslav
Štnad Josef	Boše Kiroslav
Čmelík Josef	Kusánka Josef
Birke Ferdinand	Kvapil František
Košálek Jaroslav	Brada Václav
Drábek Karel	Frail Václav
Šetva Josef	Šilát František
Ing. Dráb Ladislav	Podhradský František
Varařovský Jaroslav	

Předsedou tohoto prvního revolučního národního vý-
boru byl Josef Rýdl, ředitel místní měšťanské školy.

Do svolení prvního Ro. Č. V. byly místním rozhlasem reprodukovány statní hymny. Občané se shromáždili na náměstí a nadšeně i dojatě psivaly hymny sebou.

Německá posádka řádala, aby byly odstraněny čsl. statní vlajky a nechtěla títeti shlukování občanstva. Křičela ugho-

4. květen.
Ostranování
německých napsů

První RNV.

lováním, že bude vysláno vojsko do ulic, že budou slajky stíhány a že — bude stříleno do oken. Ke takového se však nestalo a uvalští občané se směli dále radovati z nabytí svobody.

Žádost o složení

zbraní něm. posádky

Josef Ryděl, Ferdinand Bieho a Ing. Ladislav Diab jednali s velitelem místní německé posádky, poručíkem Riedlerem o složení zbraní. Žádost byla odmítnuta a německé hlídky dále procházely naším městečkem, ale nebylo již namitek proti vyvěšování státních vlajek.

Rajistování

čimci.

Dopoledne byli rajistováni zdejší čimci se svými rodinami. Byli to Wasmundtovi, Feisthovi, Gallovi, Hiltsehoovi a Jospisilová. Čimci, nádeři a příslušníci čimci Bakovský, Svíták, Hamanek a Pehlik byli předvedeni. Konusnému hitlerovskému, známému dobrodruhu a konfidentu Bambasovi byla věnována obkřesťní pozornost. Je samozřejmé, že tyto lidé byli při předvádění částečně na místě davem potrestáni. U Bambase bylo nalereno 80.000 Kč na hotovost a pistole. Rajisté byli umístěni na půdě K. T. V., ale šel, poručíci na rozkaz K. T. V. předání místní německé posádky, která si odnesla i peníze a zbraně, patřící Bambasovi.

Volání Prahy

o pomoc.

Do varušení a radostné nálady zaznělo roufale volání Prahy o pomoc. Jako by nám ledová ruka stiskla srdce. Obávali jsme se o Prahu a bylo mnoho statečných mužů, kteří bez váhání naskočili do posledního vlaku nebo na kole a jak se dalo pospíšili Praze na pomoc.

Rajistění a

obsazení míst-

ních podniků.

Na vedení Františka Kartinauského, Jaroslava Kafka, Josefa Kartinauského, Václava Lhotáka, Františka Kvapila, Karla Kandý, K. Hielitke, Františka Hlináka a j. byly obsazeny všechny důležité místní podniky a sice v budově starého cukrovary umístěny "Kriegsmainelager", továrna "Elektronspol", "Istolea", Holan atd. Byly tak získány zbraně po odložení německých vojáků a čimci v továrně "Elektronspol" a "Kriegsmainelager". V "Kriegsmainelageru" byly také zabaveny ruské a protektorátní bankovky v hodnotě několika milionů.

koum a mnoho cenných věcí.

Již po dobu okupace byly u některých uvalských občanů (K. Kanda, Josef Kartinauský a j.) schovávány zbraně. Zbraně, které těsně před revolucí přiváželi do Uval Jaroslav Čavarauský a Alois Ročáček, byly uloženy ve skladu uhlí Ing. Ladislava Diaba. Tato zbraně byly opatřeny tím způsobem, že byli odloženi strážní vojáci provázející samého vlaku s raněnými vojáky. Odložení se mělo z namerením K. T. V. stát za četnické asistence, ale velitel četnické stanice Cismann odmítl.

Do 13. hodiny přijel od Českého Brodu osobní vlak. Byly k němu přiváženy asi 3 nákladní vozy jednak s přívazkami a kancelářskými stroji, jednak se zbraněmi a municí. Tyto nákladní vozy byly četnickářem Dastychem odpojeny, nádražním personálem v úste s tratí mistrem Rudolfem Čermákem za pomoci jiných občanů vyložený a tak získány opět cenné zbraně. Vypravu a přednostu stanice řídili meritum odjezd osobního vlaku. Velitel četnické stanice Cismann přijal včasně místní německé posádky tento posun a tak se dostavilo vojsko na nádraží a počalo občanstvo se zbraněmi pronásledovat. Tu tam byl se zbraní v ruce zachráněn František Kvapil, ale opět propuštěn na svobodu.

Dramatické byly události, jimiž byl nabit čas a nedolné byly nervy předsedy K. T. V. Josefa Rydla. Ředitel Ryděl ustoupil z veřejného dění a předal svoji funkci odbornému učiteli Josefu Kartinauskému.

V odpoledních hodinách zachytili na zdejší nádraží fonogram, že z Kolína vyjde do Prahy pancéřový vlak. Tratní mistři Rudolf Čermák si utvořil skupinu z občanů Dastycha, Šimberga, Jod-rabského a Josefa Kováka a v oblouku trati u Klánovic I. kolej přerušili. I. kolej pod Hlináčkem rozpojila druhá skupina a sice dr. Kafka, Hamal, Josef Svoboda, tmt. Kaduňáček a Karel Šelk. Tak byla v Uvalech přerušena železniční doprava.

Situace byla stále vážná. K večeru se druhý předseda K. T. V. Josef Kartinauský spolu s Františkem Šilatem znovu pokou-

Opatrování

a úschova zbraní

Druhý před

seda RNV.

Prerušení

železniční dopravy

Čimci přebírají

vedení obce.

Mobilisace a
rozdělení úval
na úseky.

sili se poručíka Sedlera o slovní obraně. Sedler znovu odmítl a poukával na rozkaz velkého generála Schönera. Konečně tedy asi v 16 hodin vyhlásili místnosti národního výboru a prohlásili, že přebírají vedení obce.

Ta to provedl Josef Bartinovsky mobilisací všech aktivních i záložních důstojníků a tím opět, vzhledem k nedostatku obraně, povolili jen mobilisaci obraněschopných poddůstojníků do 35 let. Úvaly byly rozděleny na úseky a ustanovili jejich velitelé:

úsek I. statní silnice, část severní s velitelem poručíkem Frant. Bartinowským,
úsek II. okresní silnice, továrna „Vega“, „v Pětičích“ s velitelem podporučíkem Karlem Drahkem,

úsek III. statní silnice, jižní část, velitel podporučík Alois Koshárka,
úsek IV. silnice škvocecká, „Plovany“, velitel statní kapitán František Šušar a statní kapitán Běčistě.

Stavění zábran
a podminování
mostů.

V noci ze soboty na neděli odcháela asi okolo 24. hodiny německá posádka k svému velitelství do Českého Brodu. To bylo příležitostí k stavění barikád. Zábrany na statní silnici českobrodské na „Přibramku“, na „Úvaláku“ a na silnici horoušanské za továrnou „Vega“ byly do rána postaveny. Zábrany byly za vedení Rudolfa Germáha sata-
sazeny převážněmi vagony přejezdů u velkých a malých rávor, v „Pětičích“ u továrny „Vega“ a podjezdů u Ladislava Votavy a na škvocecké silnici. Ještě v noci bylo provedeno podminování všech přejezdů a podjezdů za-
městnanci Jaroslava Bartinovského, který dodal potřebné náskavy. Pod-
minované objekty byly předány nadporučíku Ing. Kachovi.

6. května.

V neděli 6. května od rána vytvále přišlo jen málo obraně se mihlo ulicemi. Na všech byla nejvíce ticho. Ojedinele prošlo ně-
kolik německých vojáků. Byli celkem bez odporu odhalováni.

Česky úředník firmy „Elektronspol“ Dolenský, na výzvu R. F. V. instruoval naše obránce jak zacházeti s pančovními příst-
mi, těžkými kulomety, ručními granáty atd. Telefonní úředníci stanic
Český Brod a Úvaly a hrdinný syn státního trati v domku u Láve Václav
Havlíček, který byl poručíkem česky zaveden, spolehlivě informovali
úvalský R. F. V. o všem co se dělo v Českém Brodě i na českobrodské sil-

silnic.

Velením nad obraně pověřen byl major Čavák a informován o všem co bylo pro případ německého útoku připraveno. Major Čavák však po
odhodnutí některých důstojníků dal rozkaz k zastavení veškeré činnosti a tu přerušil
velení sám předseda R. F. V. Josef Bartinovsky.

Na „Přibramku“ byl nešťastnou náhodou postřelen obránce Jan
Josef Růžek a v lese „Viděholci“ obránce Václ. Křížek z čp. 255.

V poslední době nad Úvaly dvě německá svédná letadla a
posledně se na českobrodské silnici objevila průzkumná jednotka, která se však
po vyšetření z naší strany vrátila zpět do Českého Brodu. Asi ve 14 hodin
se zase objevili Němci na dvou tankích a jednom obrněném voze a po obou-
stranném přestřelce opět ustoupili. V 15 hodin přijeli Němci s větším počtem
tanků a obrněných vozů a nastal boj.

Jedna část Němců vyskákala mimo dostřed z obrněných vozů a
prováděla obkružující manevr a druhá část odstřelovala posice
obraně a protiletadlovými děly vystřelila asi 15 ran na „Chuti“, na „Bi-
helkách“ a „Plovany“. Byly zapáleny dva domy čp. 84 a 905. Úvalští
obraně měli v tomto boji velké ztráty. Byli zraněni a zabití Jar.
Kříž, Václav Havlíček, Kamil Dufek a třetí postřelen Augustin Šmerek.
Časí bránilo velmi statečně, ale tlak Němců byl silný. Proto bylo rozhodnuto
to provést ústupový boj a obránce se stáhli asi k 17. hodině až na samý
západní okraj Úval a zachytili se v lese „Viděholci“, kde se za sta-
lého ústupového boje spojili s obránce z Újezda 1/2.

Zároveň s ústupujícími obránce, odcháeli tři všichni z
místnosti R. F. V. kde na konci rustal sám předseda bývalé správní
komise Ferdinand Birke s obecním tajemníkem Josefem Šmelíkem.

Česky vojsko začalo pronikat do Úval, drancovalo
domy a donutilo město k odklizení překážek a barikád. Při tom byl
česky v Hlasevské ulici se radu zastřelen František Šajer, čep. z čp. 519.

Asi padesát mužů bylo pak v hostinci u „Pětičích“ de-
šeno jako rukojmí. To zahrnohu Ferdinanda Birkeho, který poukával na
to, že dvacet jímých rukojmí jist již dříve na R. F. V. a slíbil, že se ob-
čanstvo vyvaruje všech činů, Němci nepřátelských, byli tito rukojmí

Velitelé obraně

Úvaly.

Příprava k boji

Boj.

Ústup.

Opustění budov
R. F. V.

Uniknutí Němců
do města.

Rukojmí a
stanné právo.

Kví rukojmí.

od Bechtů propuštění, ale ve městě bylo vyhlášeno stanné právo. Asi ve 23 hodin byli propuštěni i rukojmí z K. P. V.

Zatčení dalších mužů.

V pondělí 7. května byli naši revolucionáři stále ještě v lesích. Německými vojáky byli zatčeni Josef Rydl, Ing. Lad. Dváb a t. Bartínek, účastník boje, který se v noci tajně vrátil domů. Ing. Dváb a pondělí i Josef Rydl byli z vesky propuštěni.

Útěk občanů z Úval.

Německá posádka byla posílena dalšími útlary a čítala nyní 600 mužů. Velitelem byl poručík německé letectví šlechtic Keimel. Keři 23. a 24. hodinou byli v místnosti K. P. V. zatčeni Bohumil Janďaurek, Jaroslav Kichálek a Karel Bařín, kteří konali zdravotní službu, byli však por. Keimelům považováni za partyzány. Tyto nešťastníky živě již nikdo nespasil.

Přetržení po rukojmích.

8. května uvažoval por. Keimel místním rozhlasem občanstvo, aby odevzdalo veškeré zbraně s tím, že v případě neposlechnutí budou zastřeleni rukojmí. Lhůta byla nejprve do 9 hod. a pak prodloužena do 10 hod. Zbraně byly ukládány a mnoho mužů i celí rodiny přechali z Úval do okolních vesnic.

Ferdinand Bírke ještě v noci a 8. května časně ráno byl ve škole, aby se postaral po zatečených, ale vždy byl poručíkem Keimelům odmítnut. Dorději zjistil Ferdinand Bírke spolu s Ing. Lad. Dvábem, že Janďaurek, Kichálek, Bařín a Bartínek ve škole již nejsou. Poručík Keimel prohlásil, že byli propuštěni a že odešli směrem k Chrástovicím. Bylo po nich pátráno místním rozhlasem i telefonicky v sousedních obcích, ale nadarmo.

Dary léků a otravin Praze.

Během dopoledne byly do Prahy odeslány léky darované lékárníkem Ing. Dr. K. Havlíkem a místními lékaři a warie poručíky. Dary odvezl do Prahy Václav Kubín za doprovodu sester červeného kříže Uhořů, Kalinové a Kembruchové. Vedoucí byla sestra Hermína Bilanská.

Předseda NV.

V městě byl pochmurný klid. Ka K. P. V. zůstal i nadále Ferdinand Bírke, tajemník Josef Čmelík a Ing. Lad. Dváb jako další předseda K. P. V.

Po ohlášení německé kapitulace, odešel Ing. Dváb s

Ferdinandem Birkem k poručíku Keimelovi s apštnou radostí, aby složil zbraně. Odmítl je odevzdati civilistům a proto byl se Kruce povolán šlechtic kapitán Klična, který pak přijel na voze ozdobeném státní vlajkou a spolu s Karlem Koudou a štábním velitelem Volencem Keimela znovu vyhlásil k složení zbraní. Keimel odjel do Českého Brodu, aby se pro kapitulaci vyřádal souhlas svého velícího generála. Ka dotaz os je se zatečenými Janďaurekem, Bařínem, Kichálkem a Bartínkem, dal Keimel své důstojnické slovo, že jeho četa nikoho z Bechtů nestrhala. Zatem ti z nich byli již na jeho zrak zastřeleni. t. Bartínek podle vlastní výpovědi, při vystupování z nakladního auta, které je přivázalo na místo popravy, odvárně skočil na jednoho z kate a dal se na útěk lesem k jinám a Šestajovicím. Byl těžce zraněn, ale zachránil si život. Čtyřech svědků Bartínkova útěku a popravy ostatních tří, není.

Dopoledne v 14 hodin opustil Keimel s posádkou Úvaly, aby se vrátil západní armádě. Spolu s německou posádkou odjeli tři úvalští kenci - civilisté, zvoněři Pambas a Hlavánek.

K. P. V. v čele s předsedou Ing. Ladislavem Dvábem, zahájil opět usilovné pátrání po zatečených rukojmích. - Konec.

Kostem přechali jednotlivě i v hlavicích německí vojáci a civilisté. Vojáci odhazovali dobrovolně zbraně.

Pse minula celkem klidně.

Ráno 9. května projel Úvaly první vůz - k přechvápění - americký. Inad to byli parlamentáři.

Kolem 8. hodiny byli v lese "Vidňhalci" nedaleko Kálek mrtvých rukojmí. myslivny, v malé jímě nalazeni zastřeleni rukojmí Janďaurek, Bařín a Kichálek jako poslední oběti německé šlechtické vůle v Úvalech. Všichni tři nesli stopy nelidského týrání před zastřelením.

Šnou se valili procházející zbrazení kenci. Hlavně z podělnadské silnice přes jiny a Hrousaný. Když ale přijely první sovětské vozy, ozdobené rudými vlajkami, nastal mezi kenci nepopsatelný chaos. Prášlivá huť a děs je hnala s místa. Mice byly přitísť ústě, aby jimi "panský národ" a "nejlepší vojáci světa" mohli smířet. Asi 400 jich bylo chyceno a několik jich přišlo o životy.

Útěk německé posádky.

Kálek mrtvých rukojmí.

Útěk kenci.

Sak skončil boj v Livalích. Ke stě uvalských občanů je třeba říci, že účelu boje, aby byli kmen v postupu na Prahu sdělen, bylo dosaženo.

Rudá armáda.

Rudá armáda se svými nespočetnými auty, tanky, děly, plamenomety atd. se neradikálně řídila Praze na pomoc. Byla na své cestě zasypávána nejen záživými slunečními paprsky, ale i láskou a nadšeným obdivem všeho občanstva. Bohatě oskvrněl toho roku nový sníh a lidé jim v vděčnosti poseli cestu, kterou jela Rudá armáda.

Utvoreni RG.

Med 9. května se v Livalích utvořila RG (Revoluční garda), které velel státní kapitan Svar. Velitelem kasáren byl Jan Karel. Posádka byla nejprve umístěna ve škole a později v hostinci u Chroustů.

Pohřeb obětí
revoluce.

Dne 13. května byli za ohromné účasti místního obyvatelstva uloženi do čestné hrobky hrdinů v umavém háji místního hřbitova tyto naši hrdinové a mučedníci:

Jančourek Bohumil

Maršín Karel

Kožení Josef

Kichálek Jaroslav

Kviz Jaroslav

Slajer František

Neránový občan,

ve kterém byl později zjištěn Dufek Milan ze Sadské.

Pohřbu byli již přítomni někteří mativši se političti věrní.

Hrobku pro padlé hrdiny postavili dělníci zdarma.

Státní obětí.

ještě tyto občani:

Kopáček Miloslav, Vaníček Jiří, Hochman Josef, Jenšovský Miroslav a Böhmi Karel.

Miloslav Jenšovský a Křiváček byl kmen zastřelen v lese "Větrná hora" když se při pěšky vrátil z Prahy domů. Kopáček Miloslav a Böhmi Josef byli zachyceni voričky Rudé armády a usmrceni a Karel Böhmi přišel o život v Praze za revolučních bojů. Vaníček Jiří byl dne 9. května za bojů smrtelně zraněn a zemřel dne 10. května v českobrodské nemocnici, kam byl zdejšími občany převezen.

Kopáček Miloslav, nar. 7. IV. 1924 byl z Kutné Hory a Vaníček Jiří, nar. 17. IV. 1921 byl z Prahy - Vršovic. Oba bojovali se zbraní v ruce jako partyzáni spolu s našimi občany.

Část sovětského vojska rustala v Livalích a 14. května byla v místní škole zřízena ruská vojenská nemocnice.

Lid šel ve šťastném opojení a dokaroval svoji púchylnost udoarmějím nejúspěšnější epikou. Řešti občani dostoupilo však uchole, když dne 16. května mohli přivítati a pozdraviti svého presidenta Dr. Edvarda Beneše, který projížděl se svojí chotí a pivovodem naším místem vlastním vlakem z Prahy do Prahy. Nádraží bylo slavnostně vyzdobeno a vítání se účastnilo velice množství občanů krojovaných i v občanském oděvu. Jasot a provolávání zdaru nebralo konce, když presidentský vlak pamatu projížděl stanicí a pan prezident s chotí se na shromážděný lid usmívali a kynuli mu rukou. Spokojení a s neklamnou úsuv, že se nám volnost a svoboda skutečně vrátily, odešli uvalští z nádraží do svých jasnějších domovů.

Politici věrní, pokud nebyli popraveni nebo umučeni a přestáli peklo koncentračních táborů, vrátili se do kruhu svých rodin postupně od 6. května do 21. května.

Ze lidovských spoluobčanů se vrátila toliko Marie Kussá a František Beneš, který byl věrněn jen krátký čas jako manžel křesťanky. Ostatní všichni zahynuli buď v plynových komorách, nebo byli jinak umučeni.

Na v polovině května se sešli zastupci tělovýchovných spolků a utvořili přípravný výbor "Národní tělovýchovy". K sloučení tělovýchovy však nedošlo. Kaspak 13. září vyhlásil "ČV" - Českým Brodským spolkem, kterým v době nussobody byla zastavena činnost, aby opětne zahájení činnosti bylo oznámeno do 30. září. Sak vačet znovu pracovat zdejší Lokol. Přihlásilo se 109 žen a 12 mužů.

Také Čsl. červený kříž a Svar přátel S. S. S. S. byly v Livalích znovu ustaveny.

První schůze plenu K. P. V. v Livalích konala se až 12. června a rady K. P. V. dne 13. června.

Uvolnění presi
denta Dr. Edwar
Beneše.

Politici věrní

Křidé.

Slavovýchova

Poslední revoluční národní výbor měl tyto členy:

Ing. Dráb Ladislav, předseda	Beneš Emil
Hádler František	Šibyl Ludvík
Kováč Josef	Šuka Bohumil
Volava František	Kafka Jaroslav
Spícha František	Amad Josef
Varvarovský Jaroslav	Žika František
Čížek Josef	Čanda Karel
Vodíčka Jiří	Drábek Karel
Kvapil František	Holánek Bořivoj

Ka schůzi pléna K. P. V. dne 12. června byly do rady

K. P. V. zvoleni:

a) za Komunistickou stranu Československa:

- 1.) Šibyl Ludvík
- 2.) Višek Antonín
- 3.) Beneš Emil

b) za Československou sociální demokracii:

- 1.) Šuka Bohumil
- 2.) Čížek Josef
- 3.) Kuřa František

c) za Československou stranu národní socialistickou:

- 1.) Kafka Jaroslav
- 2.) Jiruška Josef
- 3.) Spícha František

d) za Československou stranu lidovou:

- 1.) Jakoubek Josef.

Předsedou K. P. V. byl zvolen Bohumil Šuka, školní inspektor, I. místopředsedou Ludvík Šibyl, II. místopředsedou František Spícha.

Zvoleny byly tyto komise:

- 1.) bezpečnostní s referentem Emilem Benešem
- 2.) rolnická (lesní) s referentem Josefem Jakoubkem
- 3.) sociální (zdravotní a bytová) s referentem Františkem Kuřem.

Komise K. P. V.

- 4.) osvětová (knihovní a letopisecká) s referentem Antonínem Viškem.
- 5.) školská s referentem Jaroslavem Křátkou
- 6.) finanční s referentem Josefem Čížkem
- 7.) stavební s referentem Františkem Spíchou
- 8.) hospodářská s referentem Josefem Jiruškou
- 9.) personální s referentem Ludvíkem Šibylem.

Na členy lidových soudů byli dne 12. července zvoleni:

1.) Beneš Emil	6.) Kralina Julius
2.) Čermák Rudolf	7.) Kuřa František
3.) Glücksmanová Ludmila	8.) Pelikan Bedřich
4.) Holánek Bořivoj	9.) Rous Josef
5.) Jiruška Josef	10.) Šenfild Josef

Krátký národní výbor se rozjel na plno. Všechny komise měly plně nůce práce, ale pracovalo se s chutí a dobrou. Krimo velké a důležitě věci musily se vyřizovat i záležitosti malicherné. Stalo se také, že místní národní výbor a oběti nacistického teroru byli jednou nespokojenou občankou z čp. 894 k němuž upřesnění. K. P. V. mandát a vstoupně rozhodl, aby výnnice za trest vlastnické podepsala 100 kusů prohlášení, která pak byla na různých místech v obci uveřejněna.

Státek čp. 65 (majetek lidové rodiny Rosenbaumů), na kterém do revoluce hospodařil neblaze známý Antonín Šehlík, byl v červenci předán do národní správy Františku Ondřejkovi, hospodářskému adjunktovi a k nuce mu byl ponechán dosavadní zaměstnanec státek Josef Šuk. František Ondřejek převzal také správu státek Křtina, patřících bývalému starostovi městyse Úval, Karlu Bradáčovi. Na státek Hodov byl ustanoven národním správcem František Brháč, zeť majitele státek Oldřicha Brokupska. Správa státek Hodov a Křtina neměla však dlouhého trvání a po propuštění z vazby, ujali se Brokupska a Bradáče opět vedení svých státek. Když pak z Úval odešel František Ondřejek, jednak proto, aby se osamostatnil a jednak také proto, že byl rovnou funkce národního správce, dostal státek čp. 65 nového národního správce v osobě Karla Čandy.

V odbojovém tiskárnickém závodě na umělé láhve

Členové lidových soudů.

Činnost K. P. V.

Národní správa.

kancelářský nábytek a j., kmen Rudolfa Haupta (který R. Haupt se do úval přiklonil. Úval si za ženu bral s rodem Knechtovou, dceru klenčíře) se stal národním správcem Josef Lejčka a odbojným poradcem Bedřich Kruska. Bedřich Kruska poradcí působil u Haupta i národní správce. U truhlářské fy. Müller a Šelk nastoupil jako národní správce František Benš a u fy. „Petrolea“ Jindřich Tykodym. U fy. „Elektranspol“ nastoupil na doporučení ÚRO jako národní správce Josef Kástný z Prahy III, Okružní 27.

Neúčinný národní správce.

Ke každému národnímu správci to však myslel s podnikem mu svědčím dobře. Tak František Šindresík dopustil se při správě statku „Hostin“ úmrtím machinací s obilím a dobytčím a byl proto za přestupky proti nářezem v vázaném hospodářství poradcí odsouzen OÚV v Českém Brodě k 50.000 Kčs pokuty a zbaven funkce národního správce. Spoluvinníkem Šindresíkovým byl tehdejší referent zemědělské komise Josef Jakoubek, který byl za tytéž přestupky potrestán pokutou 2000 Kčs a 14ti denním vězením.

Ústřední úřady a kolaboranti.

Ka nikoho se nespomínalo a kdo se za okupace nějakým způsobem provinil, byl zatčen a poradcí souzen podle dekretu č. 138/45 Sb. v. a nř. tak iwaného malého dekretu a nebo pro provinění velkého podle dekretu č. 141/45 Sb. v. a nř. tak iwaného velkého dekretu. Karišisti byli nejprve dříve v úvalech v prozatímním vězení v hostinci u Chroustů, v čp. 9 a spolu se sadrženyými kmeny byli velitelstvem strážní roty v úvalech podle potřeby přidělováni na různé práce. Ženy na různé lehké práce a úklady, muži pak na práci polní a jiné těžké práce. Ž českých vězňů byli pak někteří předáni do věznice okresního soudu v Českém Brodě a ostatní (šik) propuštěni domů. Vězeňské místnosti u Chroustů byly zrušeny v srpnu. Kdo kmen, jen i mužů nastalo po určité době v úvalech a byli přiděleni na práci do hospodářství, domácnosti a j.

Práva majetku kmenů.

Do úvalských kmenů, kteří odešli zároveň s německou posádkou, zůstaly tu opuštěné domky a sushy. Místní národní výbor pověřil správou těchto domků Rudolfa Šokarního, tratiště v. v. z. čp. 463. Byly to domy čp. 269, 342, 466, 849, a 483. Bytová zařízení a ostatní

sušky kmenů a nářadí byly uskladněny v obecním skladu v domě u řádků klenky a v hostinci u Křížků.

Lid byl štasten a jeho srdce byla všemu dobrému okřivena. Sbirky.

Sbirky, svědčí o tom tyto provedené sbírky:

- 1) ve prospěch Československého ústředního křídla bylo vybráno 128.835,40 Kčs
- 2) pro pozůstalé po padlých při národním odboji 178.441,10 Kčs
- 3) pro osvobození politické vězně 108.803,50 Kčs
- 4) za provedení sbírky pro postavení nové školy vynesla 58.653,- Kčs

Sbírka pro postavení nové školy byla provedena jako poslední a proto snad vynesla nejvíce, ale místní národní výbor si představoval, že tentokrát novou školu zcela jistě postaví a splní tak nejpalčivější potřebu místy se úval. Členové místního národního výboru se proto také usnesli, že ve prospěch „Fondy pro zřízení nové školy v úvalech“ bude na příštích přístupech

do 10 Kčs	vybíráno	— 50 Kčs
od 10 Kčs do 20 Kčs		1- Kčs
a nad 20 Kčs		2- Kčs

Prozatím se dostalo škole rodičovské sdružení, které bylo ustaveno v listopadu. Konec roku pak došly městské školy dva kotlíky pro ústřední topení od fy. Šelk z Bina. Ododání se přičinil bývalý předseda správní komise Ferdinand Šike a p. J. Křibinger, učedník „Bazavky“. Za sakaupení kotlíků přispěl kmenový úvad v Praze částkou 90.000 Kč.

Počasi.

V tomto slavném roce pětadvacátém bylo v celku příznivé počasí a proto i úroda byla nad očekávání dobrá. Šlo se o ni a sloužilo i široké občanstvu vydatnou pomocí vyslaných brigád jak na jaře při okopávání cukrovky a brambor a při sušení sena, tak hlavně při žních a podzimní sklizni okopanin.

Dobrovolná práce.

Občanstvo chtělo i v úvalech upravených a čistých a proto ve dnech 13. a 14. října v akci „Cheeme mit upravenou a čistou obcí“ ujednalo příkopy, okopalo dmy a podle potřeby byla navržena škola. Bylo celkem odpracováno 1410 hodin a to skauty 342 hodin, členy místní Komunistické strany Československa 806 hodin a úvalskými obcany 232 hodin. Členové KSČ pracovali ve své akci „1000 pracovních hodin obci úval“

to není ale všechno. Ztříjná se pracovalo znovu a bylo odpracováno: Luarem bianosti 240 hodin, čelny S. J. Sokol 438 hodin a Reauty 556 hodin.

Braky aut.

Po revoluci ustalo hlavně po přecházejících čimích po celém kraji i v místě samém podél silnic značné množství poškozených aut osobních i nákladních. Části se podnikavci, kteří si pohotově odmontovali jednotlivé části součástíky i celé motory. Části velkých obilí se těšila obiti varů, pneumatiky a duše. Často více nebo méně spustosění vozidla byla občanům dávána do národní správy.

řasobování.

by si budoucí čtenář mohl učiniti představu o poměrech řasobování, uvedu nyní potravinové dávky před revolucí a po ní:
Spotřebitelské dávky v 41. přídelovém období od 8. I. - 4. II. 1945:

Jednotky:	dospělí nad 18 let	do 3 let	od 3-6 let	od 6-10 let	od 10-18 let	
chleboviny	12440	1100	1550	2050	16440	g
maso	1450	1000	1250	1250	1200	g
másla	140	425	550	400	140	g
umělé tuky	155	—	—	200	155	g
ukr	1200	1200	1200	1200	1200	g
marmeláda	400	400	400	400	400	ml 350g cukru
umělý med	—	—	—	—	—	
pořivatin	—	—	—	—	—	
kávoviny	300	300	300	300	300	g
brambory	12	12	12	12	12	kg
vejce	2	2	2	2	2	kusy
mléko plnot.	—	1/2	1/2	1/4	1/4	vl denně
mléko odst.	1/16	—	—	—	—	vl denně
ovoce a syrop	—	1000	1000	1000	—	g
sladky a cukrovinky	—	125	125	—	—	g
sádlo neprové	160	—	—	—	160	g

Dávky masa se zdají poměrně vysoké, ale jsou zvýšeny na úkor tuků. Na listech na tuky byly ústředky u dospělých od 14 let na 200g nepřivého masa a 250g masa, u dětí do 3 let 200g nepřivého masa, u dětí od 3-6 let 200 g

nepřivého masa a 250g masa a u dětí od 6-14 let na 200g nepřivého masa a 250g masa. Kův se vyrovnával malý přídel tuků.

Spotřebitelské dávky Čechů na III. období od 23. IV. do 19. srpna 1945:

Jednotky:	dospělí nad 18 let	mladiství od 6-18 let	děti do 6 let	
chleba	4600	5600	—	g
bílý pšeničný mouka	2200	2400	4000	g
maso	450	450	400	g
másla	140	250	500	g
sádlo nepřivé	80	80	—	g
umělý jedlý tuk	405	625	—	g
ukr	1200	1200	1200	g
marmeláda	800	800	800	ml 400g cukru
umělý med	125	280	250	g
pořivatin	300	300	630	g
kávovina	125	125	125	g
brambory	8	8	8	kg
vejce	4	4	4	kusy
mléko (2,5% tuku)	—	—	14	l
mléko odst.	1/25	7	—	l
ovoce a syrop	—	—	250	g

Kromě normálních potravinových přídelů dostali těže a velmi těžce pracující dělníci ještě tyto přídelky na období:

Jednotky:	těžce pracující	velmi těžce pracující
chleba	4400g	6400g
maso	1400g	2400g
sádlo nepřivé	80g	640g
umělý jedlý tuk	145g	185g

Na to těm, kteří byli zaokupace v řasobování při

vilegování, dostalo se nyní potravinových dávek, jaké oni dávali židům a sice:

Potraviny:	nad 6 let	do 6 let	
umělý jidlo tuk	440 g	—	
másto	140 g	500 g	
umělý med	—	250 g	
chleboviny	6 100 g	3 300 g	
mleko	—	4	l. na období
potraviny	300	300	g
kávovina	125	125	g
brambory	8	8	kg
cukr	1200	1200	g

Křesťanští národní výbor se však usnesl, aby dětem z smíšených manželství, třeba i takovým, které na skupace chodily do německé školy, byly vydávány normální potravinové listky, jako dětem českým.

Živočišné poměry se postupně zlepšovaly hlavně pomocí z akce U.S.R.B. Nejprve dostali těnce a velmi těnce francouzské děti, po 150 g kávy na období, děti a mladiství dostaly přiděl kaka, syré a po dvou plechovkách kondenzovaného, tučného mléka, někdy i slazeného. Tědětji dostali všichni spotřebitelé vaj, kávu syru, americkou mouku, sádlo, maslo, olej, nízká masa v kostkách, cigarety, šokoládu, olejovky, mýdla, česmy a mnoho jiného zboží, o kterém se nám ve válec ani nesnilo. Krimo tohoto drobného zboží pro domácnost, dostal náš stát lokomotivy, auta, hlavně auta nákladní, které vidíme projížděti našim městečkem s napsím: dodala U.S.R.A. O jiných věcech jsme case jenom slyšeli, nebo jsme je viděli ve filmových týdenících. Tak na oběany viděl mohutný dojem „Bulldozer“, pohádkový stroj, který v neuvěřitelně krátké době nainstalo a přemístil tuny cimin hlavně při stavbě silnic, rybníků, letišť atd. Stejněmu obdivu se těšil stroj, který tak rychle, že se tomu ani nechce uvěřit, svým dopravy pracuje na vykopávkách pro kladení potrubí. Krimo občanů zatahovalo, abychom byz měli mnoho takových strojů, které odstraní lidskou práci a aby to byly stroje naší výroby.

Nová měna

1. listopadu jsme dostali naši novou měnu. Krimovanou jednotkou na celém území československé republiky se stala československá koruna (Kčs). Dostali jsme nové bankovky. Dosavadní mince zůstaly platným v platnosti. Stará platidla se mohla uvolit na vkladní knížku, ale veske vklady byly dnem 1. 11. vázány a přestalo jejich uokování. V dnech 29. 1. až 4. 11. mohla si každá fyzická osoba, po předložení listku pro domácnost, vyměnit 500 Kčs za nová platidla. Podnikatelé mohli mimo to obdržeti předavek ve výši plati a mezd svých zaměstnanců. Další částky mohou být z vázaných vkladů uvolňovány jenom v případech vlastního ústete hodných zejména z důvodů sociálních. Uvolňuje se starým práce neschopným osobám na nutnou výživu, při svátku, úmrtí, narození dítěte, na léčení a pod.

Krimová úprava asi ravinila, že sbírka pod vánočním stromem republiky vynesla tentokrát pouze 1483 60 Kčs, takže připadlo na jednoho občana jen 30 h.

V porevoluční československé republice se utvořily pouze 4 politické strany a to:

- 1.) Komunistická strana Československa
- 2.) Československá sociální demokracie
- 3.) Československá strana národně socialistická
- 4.) Československá strana lidová.

Koncem roku 1945 měly v úvalch

1.) Komunistická strana Československa měla 212 členů, jejím předsedou byl Josef Sušanek a jednatelem František Štítný.

2.) Čsl. sociální demokracie měla 116 členů, jejím předsedou byl Bohumil Šmuka, jednatelem Josef Rous a pokladníkem Václav Poročník.

3.) Čsl. strana národně socialistická měla 265 členů, jejím předsedou byl Julius Kralina, jednatelem František Jirůška a pokladníkem Josef Jindřich.

4.) Čsl. strana lidová měla 96 členů, jejím předsedou byl místní katecheta Karel Ryplíček, jednatelem František Štítný a pokladníkem Křemísti Štejsbal.

Vánoční sbírka

Politické strany

Krimo to se v Livalch v roce 1945 ustavil.

1) Svaz české mládeže, který měl koncem roku členů. Jeho předsedou byl

2. Jednotný svaz českých remičkářů s 21 členy. Předsedou J. B. byl Karel Banda a předsedkyní ženského odboru Josefka Kloučková.

3) Národní fronta žen, která měla koncem roku 65 členek. Její předsedkyní byla Cecilie Kloučková a jednatelkou Anna Kováčková.

Kulturní podniky.

Svaz české mládeže chápal suze povinnosti dobře a musel se těm velmi dobře. K 14. září uspořádal za pomoci divadelních ochotníků J. B. byl velmi zdařilý „Rannostní vzpomínkový večer“. Symfonický orchestr S. O. K. z Prahy za řízení Aloise Klimey předvedl na tomto večeru od Bedř. Smetany „Ká vlast“. Tento večerem byla ve výjimečný den úmrtí našeho prvního presidenta S. G. Masaryka poprvé od okupace opět uctěna jeho nehynoucí památka. Ke uctění památky Jana Opletala a všech ostatních obětí německé tyranie a iad studentstva, uspořádal S. O. K. krásný vzpomínkový večer dne 18. listopadu pod názvem „Vzpomínkové pásmo 28. I. 1939 - 17. II. 1945“.

Letošních oslav mistra Jana Husa účastnilo se v číslu velmi mnoho občanů a všichni členové místního národního výboru. Vatra byla zapalena na hřbitvě J. B. Hrovan.

Oslavy 28. října byly v Livalch letos obzvláště slavnostní. Jih v předvečer platy s většinou damů statní vlajky. Vlastní oslavy byly zahájeny 27. I. večer odárcem „Rannostní tělovýchovnou akademii“ místního sokola. 28. října byly slavnostně odhaleny pamětní desky občanům, padlých při národním odboji v květnu. U hřbitova odhalil desku I. náměstek předsedy K. F. V. Ludvík Trilýl, v lese „Vidoholci“ I. náměstek předsedy K. F. V. František Špička a v Alešově ulici občan Oldřich Hanuš. Na náměstí u pomníku padlých, kde byly položeny četné věnce, promluvil předseda K. F. V. Bohumil Špička. Sokolstvo pořádalo živou rozestavěnou lekci. Na sokolskou jednotu livalskou běželo s vlajkou svobody 40 členů, mužů, žen a dorostenek. Hlavní ulice od telegrafického zavor směrem ku Praze, dřívější ulice Dr. Kramáře byla přejmenována na ulici generalissima J. V. Halina,

Palackého náměstí na náměstí S. G. Masaryka a část městečka pod Kuřkovou ulicí na „Asdlickou tůň“.

Odsunem židů do Těmnicka a osídlováním pohraničí vylidnilo se částečně i naše městečko. Na počátku tohoto roku měly Livaly 5450 obyvatel. Jejich počet klesl v prosinci na 4840 a stále ještě klesá. Dalo by se očekávat, že se tímto vylidněním uvolnilo mnoho bytů, ale nestalo se tak. Bytů byl stále citelnější nedostatek. Dá se to vysvětlit takto; za okupace bylo mnoho snátek i dorů mladych lidí a tyto novomanželé obvykle nechtěli ve společné domácnosti, nebo alespoň v jednom bytě se svými rodiči a tak se stalo, že někdy bydleli pohromadě dvě i více rodin. Tyto rodiny měly také byty naprosto nevyhovující, bydleli třeba v přádelnách a nyní satauril každý po slušném bytě, na jaký měl nesparné peníze. Krimo to není v Livalch velkých činovních domů, jsou to většinou jen rodinné domky, ve kterých se více rodin těžko směstná. Bytovou situaci zhoršovala také ta okolnost, že výše činů nastala od r. 1939 na stě, ne výše, kdežto ceny ostatních potřeb, t. j. i potřeb k udržování nemovitosti mnohonásobně stouply, proto se majitelé domků jen velmi neradi odhodlávali k pronajímání přelýčkových místností.

Chálo by se, že se v tomto roce všichni čestí občané radují z toho, že jsme konečně vyvázli z pekla okupace, že nám je opět dovoleno pracovat a žít po svém, pro sebe a pro národ a že jsou skutečně šťastní a přece tomu tak není. 25. května, kdy ostatní byli smámení štěstím ukončila dobrovolně svůj život K. Hradová z čp. 502 tím, že se uhlala pod osobní vlak, přijíždějící kolem 16. hodiny z Českého Brodu. K. Hradová byla 68 let a svůj spáchala v omloulosti života. Ještě v okupaci, 26. ledna dohladla za choroba 44 letů Kamilou Kabeňákovou k rozhodnutí vřít si život oběšením, aby unikla týraní nemocí.

Kespočetné stráž na lidských životech měla Rudá armáda v této válce a ještě život mnoha jejího člena shavne a mnoho bude ještě těch, kteří svou vlast již nikdy neuví. 7. října byl na místním hřbitově pohřben starší Rudé armády Ivan Ivanovič Gadavj. Zpřisovodilo jej mnoho občanů a členové místního národního výboru, který daroval hřbit. Nad hrobem promluvil předseda K. F. V. Bohumil

Pohyb
obyvatelstva

Nedostatek bytů

Sebevražda

Pohřeb ruské
vojína.

Linka. Krob byl předán do péče Svazu přátel J. S. P. S.

Slavní lidé mohou mít nehochné přiburné. Tak byl 12. prosince vyhoštěn z Uval pro „uhomný život“ Bedřich Kaván, symace zemědělského akademického malíře mistra Kavána. Bedřich Kaván se s ženou a dcerkou odstěhoval někam do pohraničí.

Divadelní spolek J. K. S. byl schálen v letošním roce jenom jediný, za to velmi úspěšný divadelní kus od Karla Čapka „Kafka“. Hra byla provedena celkem 4x ve dnech 18.-20. srpna v sále místní sokolovny.

Revoluční dobu a celý rok 1945 jsem prožila v Uvalech, takže jsem tyto paměti mohla sepsat částečně z vlastního pozorování, ni událostí. Ostatní látku čerpala jsem především z protokolů rady a pléna K. V. U. a z kroniky školní a sokolské, které obě vrací vede Josef Jímek, ředitel škol. Pro popsání revolučních dnů byly mi vodítkem zápisy revolučních dnů a sice: zápis provedený předsedou K. V. U. Bohumilem Linkou dne 30. I. 1945 podle výpovědi bývalého předsedy K. V. U. Ing. Lad. Práha, popis Rudolfa Čermáka, hatmistra z čp. 70, popis Svazu československé revoluce v Uvalech, popis Ferdinanda Birke, bývalého předsedy správní komise a brožura Podlipanský odboj 1939-1945 od Rudolfa Čermáka z Českého Brodu, ve které popisuje revoluci v Uvalech Josef Kartínovský, odborný učitel z Uval. Zápisy i brožura jsou uloženy v knize příloh.

Konečné informace o různých událostech mi dal tajemník K. V. U. Josef Čmelík a o dnech revolučních také ředitel školy Josef Rydl.

Domnívám se, že tato pamětní kniha byla zakoupena místním národním výborem v Uvalech za částku 1200 Kč od fy. Ant. Ludv. Liška, Praha I., Vladislavova 23 v roce 1949.

Tato pamětní kniha byla vyložena na K. V. U. k veřejnému nahlédnutí v době od 28. října 1949 do 10. listopadu 1949. K zápisům v ní nebylo podáno připomínek.

V Uvalech, dne 11. listopadu 1949.

Linka K. V. U.
dne 12. list. 1949
J. Jímek,
skr

Karie Kundrová, kronikářka.
T. Jímek, předseda letop. komise.
J. Jímek, člen letop. komise.

